

Suvestinė redakcija nuo 2006-06-07 iki 2008-12-31

Nutarimas paskelbtas: Žin. 2001, Nr. [33-1107](#), i. k. 1011100NUTA00000417

Nauja redakcija nuo 2006-06-07:

Nr. [521](#), 2006-06-01, Žin. 2006, Nr. 63-2311 (2006-06-06), i. k. 1061100NUTA00000521

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S

DĖL PAIEŠKOS IR GELBĖJIMO DARBŲ ORLAIVIAIS ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2001 m. balandžio 13 d. Nr. 417

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo (Žin., 2000, Nr. [94-2918](#)) 19 straipsnio 2 dalimi ir įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 18 d. nutarimą Nr. 304 „Dėl sraigtasparnių perdavimo Krašto apsaugos ministerijai ir Vidaus reikalų ministerijai bei paieškos ir gelbėjimo darbų organizavimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Patvirtinti Paieškos ir gelbėjimo darbų orlaiviais organizavimo ir vykdymo taisykles (pridedama).

MINISTRAS PIRMININKAS

ROLANDAS PAKSAS

SUSISIEKIMO MINISTRAS

DAILIS BARAKAUSKAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2001 m. balandžio 13 d. nutarimu Nr. 417
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2006 m. birželio 1 d. nutarimo Nr. 521
redakcija)

PAIEŠKOS IR GELBĖJIMO DARBŲ ORLAIVIAIS ORGANIZAVIMO IR VYKDYMO TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Paieškos ir gelbėjimo darbų orlaiviais organizavimo ir vykdymo taisyklės (toliau vadinama – šios Taisyklės) reglamentuoja žmonių paieškos ir gelbėjimo darbų, įvykus ar gresiant orlaivio ar laivo avarijai Lietuvos Respublikos atsakomybės zonoje, orlaiviais organizavimą ir vykdymą.

2. Šios Taisyklės privalomos visiems juridiniams ir fiziniams asmenims, kurių veikla susijusi su orlaivių naudojimu paieškos ir gelbėjimo darbams.

3. Šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos:

Sraigtasparnis – sunkesnis už orą orlaivis, kuris skrisdamas iš esmės laikosi dėl oro reakcijos ant vieno arba kelių keliamųjų sraigčių, įgaminės sukamų aplink ašis, esančias maždaug vertikaliajoje padėtyje.

Techninis personalas – aviacijos specialistai, atliekantys orlaivių techninę priežiūrą ir remonto darbus.

Lietuvos Respublikos atsakomybės zona – Lietuvos Respublikos teritorija, kurią sudaro žemės gelmės, vidaus vandenys, teritoriniai vandenys ir oro erdvė virš jų, taip pat Lietuvos paieškos ir gelbėjimo rajonas Baltijos jūroje ir oro erdvė virš jūros dalies, esančios už teritorinių vandenų, kurioje Lietuvos Respublika pagal tarptautines sutartis yra prisiėmusi atsakomybę teikti oro eismo paslaugas.

Kitos šiose Taisyklėse vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos aviacijos įstatyme (Žin., 2000, Nr. [94-2918](#)).

II. PAIEŠKOS IR GELBĖJIMO DARBŲ ORLAIVIAIS ORGANIZAVIMAS

4. Valstybės įmonės „Oro navigacija“ Aeronautikos gelbėjimo koordinacinis centras (toliau vadinama – AGKC), gavęs iš Vilniaus regiono skrydžių valdymo centro, Bodė (LUT BODOE, Norvegija) koordinacinio centro per tarptautinę palydovinę COSPAS–SARSAT sistemą (121,5 MHz, 243,0 MHz ir 406 MHz dažniais) ir kitų šaltinių informaciją, kad gresia arba įvyko orlaivio, laivo avarija Lietuvos Respublikos atsakomybės zonoje ir paieškos bei gelbėjimo darbams vykdyti gali būti panaudoti orlaiviai:

4.1. perduoda informaciją apie gresiančią arba įvykusią avariją ar nelaimę karinių oro pajėgų operatyviniam budėtojų (toliau vadinama – KOP OB), kuris informuoja budinčiąją paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnio skrydžio įgulą ir nurodo jai parengties laipsnį;

4.2. informuoja Lietuvos saugios laivybos administracijos Jūrų gelbėjimo koordinacinio centro (toliau vadinama – JGKC) budintįjį kapitoną – koordinatorių, jeigu orlaivio ar laivo avarija įvyko jūroje;

4.3. informuoja Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos vyresnįjį operacijų vadovą;

4.4. pagal gautas koordinates arba apytiksliai apskaičiuoja ir nustato avarijos ar nelaimės rajoną;

4.5. rengia avarijos ar nelaimės rajono žemėlapi;

4.6. perduoda informaciją Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama – VSAT) štabo operatyviniam budėtojiui, taip pat krašto apsaugos savanorių pajėgų (toliau vadinama – KASP) aviacijos rinktinės operatyviniam budėtojiui, jeigu paieškos ir gelbėjimo operacijoms prireiktų jų orlaivių;

4.7. apskaičiuoja nuotolį ir kursą nuo KOP budinčiųjų paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnių, KASP ir (arba) VSAT orlaivių, kurie vykdys paieškos ir gelbėjimo darbus, bazavimosi vietos iki avarijos ar nelaimės rajono;

4.8. gauna iš Lietuvos hidrometeorologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos informaciją apie esamas ir numatomas artimiausios paros meteorologines sąlygas ir orų prognozę avarijos ar nelaimės rajone ir ryšio priemonėmis perduoda ją paieškos ir gelbėjimo orlaivių skrydžių įguloms bei kitoms gelbėjimo pajėgoms, dalyvaujančioms gelbėjimo operacijoje.

5. AGKC, atsižvelgdamas į avarijos ar nelaimės dydį, nukentėjusių asmenų skaičių, nustato paieškos ir gelbėjimo operacijoje dalyvaujančių orlaivių skaičių.

6. KOP OB, gavęs iš AGKC informaciją apie avariją ar nelaimę ir meteorologines sąlygas gelbėjimo rajone, informaciją apie meteorologines sąlygas gelbėjimo rajone perduoda budinčiajai paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnio skrydžio įgulai, duoda nurodymą vykdyti paieškos ir gelbėjimo darbus ir informuoja apie tai KOP vadą.

7. KASP ir (arba) VSAT, eksploatuojančios orlaivius, tinkamus paieškos ir gelbėjimo operacijoms vykdyti, gavę AGKC nurodymą pateikti paieškos ir gelbėjimo operacijoms orlaivius, nedelsdamos siunčia juos paieškos ir gelbėjimo darbams į nurodytą avarijos ar nelaimės rajoną.

8. Jeigu paieškos ir gelbėjimo operacijoje dalyvauja daugiau kaip vienas orlaivis arba skirtingų institucijų orlaiviai, AGKC, suderinęs su KOP OB, vieną iš orlaivių vadų skiria grupės vadu. Grupės vadas vadovauja paieškos ir gelbėjimo orlaivių skrydžiams avarijos ar nelaimės rajone ir atsako už skrydžių saugą. Jis duoda nurodymus ir teikia informaciją operacijoje dalyvaujančioms orlaivių skrydžių įguloms. Paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnių skrydžiams organizuoti ir koordinuoti gali būti skirtas didesnis (dviejų variklių) orlaivis, turintis aukšto ir labai aukšto dažnio (HF ir VHF) radijo įrangą ir atliekantis tarpininko vaidmenį tarp operacijoje dalyvaujančių orlaivių, laivų, gelbėjimo darbų vadovo bei AGKC ir (arba) JGKC.

9. KOP paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnio (-ių), KASP ir (arba) VSAT orlaivio (-ių) skrydžio (-ių) įgula (-os) avarijos ar nelaimės vietoje nustato ryšį su žemėje dirbančiomis gelbėjimo tarnybomis, kitais paieškoje dalyvaujančiais orlaiviais bei laivais 123,1 MHz darbo arba kitu dažniu (pagal susitarimą).

10. Paieškos ir gelbėjimo orlaivių įranga ir skrydžių įgulų sudėtis turi atitikti Tarptautinės civilinės aviacijos konvencijos, prie kurios buvo prisijungta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 514 (Žin., 1992, Nr. [5-99](#)), priedų ir kitų Tarptautinės civilinės aviacijos organizacijos dokumentų reikalavimus.

11. KOP paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnių budinčiųjų skrydžių įgulų sudėtį, budėjimo tvarką, pasirengimo vykdyti paieškos ir gelbėjimo darbus laipsnį bei veiksmus vykdant paieškos ir gelbėjimo darbus įsakymu nustato KOP vadas.

12. KASP ir VSAT orlaivių skrydžių įgulos formuojamos, budi ir siunčiamos į paieškos ir gelbėjimo operacijas tų institucijų nustatyta tvarka.

13. KOP paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnių skrydžių įgulos budi visą parą ir bet kuriuo paros metu pagal pasirengimą ir parengties laipsnį privalo vykdyti paieškos ir gelbėjimo darbus, kai įvyksta ar gresia orlaivio ar laivo avarija Lietuvos Respublikos atsakomybės zonoje.

14. KOP paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnių budinčiųjų skrydžių įgulų parengties laipsniai:

14.1. A (ALFA) – sraigtasparnis ore, užduotis skrydžio įgulai paskelbta ir gali būti tikslinama skrydžio metu. Sraigtasparnis siunčiamas į nelaimės rajoną. Skrydžio įgula vykdo gautus nurodymus, ruošia reikiamą gelbėjimo įrangą, atsižvelgdama į konkrečias skrydžio sąlygas, tikslina užduoties vykdymo planą.

14.2. B (BRAVO) 5 – sraigtasparnis parengtas skrydžiui, varikliai išbandyti, antžeminis elektros tiekimas įjungtas, gelbėjimo įrangą sraigtasparnyje parengta naudoti. Skrydžio įgula sraigtasparnyje, darbo vietose ir pasirengusi skrydžiui. Techninis personalas – prie sraigtasparnio.

Užduotis skrydžio įgulai paskelbta, nurodymai (kilti, vykdyti paiešką, teikti pagalbą ir naudoti konkrečią gelbėjimo įrangą) neduoti. Sraigtasparnio skrydžio įgula, gavusi ALFA komandą, privalo pakilti per 5 minutes.

14.3. B (BRAVO) – sraigtasparnis parengtas skrydžiui, varikliai išbandyti, gelbėjimo įrangą sraigtasparnyje parengta naudoti. Skrydžio įgula, techninis ir gelbėtojų personalas yra specialiai skirtose vietose, bet ne toliau kaip 200–300 metrų nuo sraigtasparnio. Skrydžio įgula laukia nurodymų (kilti, vykdyti paiešką, teikti pagalbą ir naudoti konkrečią gelbėjimo įrangą). Šio laipsnio parengtis skelbiama šviesiuoju paros metu ir sraigtasparnis privalo pakilti per 15 minučių nuo ALFA komandos paskelbimo. Šio laipsnio parengtis taip pat gali būti paskelbta ir tamsiuoju paros metu, kai užduotis tikėtina, tačiau dar nesuformuota.

14.4. C (CHARLIE) 30 – sraigtasparnis parengtas skrydžiui, varikliai išbandyti, gelbėjimo įrangą sraigtasparnyje parengta naudoti. Skrydžio įgula, techninis ir gelbėtojų personalas yra specialiai skirtose vietose, bet ne toliau kaip 200–300 metrų nuo sraigtasparnio. Skrydžio įgula laukia nurodymų (kilti, vykdyti paiešką, teikti pagalbą ir naudoti konkrečią gelbėjimo įrangą). Šio laipsnio parengtis skelbiama tamsiuoju paros metu ir (arba) tada, kai vidutinė paros temperatūra žemesnė kaip 5°C. Sraigtasparnis privalo pakilti per 30 minučių nuo ALFA komandos paskelbimo.

14.5. C (CHARLIE) – sraigtasparnis parengtas skrydžiui, gelbėjimo įrangą sraigtasparnyje parengta naudoti. Skrydžio įgulos buvimo vieta nenurodyta (ilsisi, individualiai dirba). Techninis personalas yra jam skirtoje vietoje. Skrydžio įgulos nariai, gavę šį aliarmo signalą, per valandą privalo atvykti į nustatytą vietą. Skrydžio įgulos vadas praneša apie pasirengimą vykdyti užduotį ir toliau veikia atsižvelgdamas į paskelbtą parengtį. Šio laipsnio parengtis skelbiama ne darbo metu (švenčių ir poilsio dienomis) arba pasibaigus nustatytam darbo laikui (darbo dienomis). Sraigtasparnio skrydžio įgula, gavusi signalą vykdyti užduotį, privalo pakilti ne vėliau kaip po 1,5 valandos.

15. KOP OB, gavęs iš AGKC informaciją apie avariją ar nelaimę, atsižvelgdamas į jau paskelbtą KOP budinčiųjų paieškos ir gelbėjimo sraigtasparnių skrydžių įgulų parengties laipsnį, jį padidina arba pateikia sraigtasparnių skrydžių įguloms informaciją apie avariją ar nelaimę.

16. Kai pagal tarptautines sutartis paieškos ir gelbėjimo darbams prašoma užsienio valstybių pagalbos, AGKC turi informuoti VSAT, ar kaimyninių valstybių analogiški koordinaciniai centrai, organizuojantys ir koordinuojantys paieškos ir gelbėjimo darbus pagal tarptautines sutartis, teikia pagalbą.

Šiuo atveju AGKC turi informuoti VSAT bei KOP OB apie Lietuvos Respublikos valstybės sieną perskrisiančius kaimyninių valstybių paieškos ir gelbėjimo orlaivius, nurodyti valstybės sienos kirtimo vietą, laiką, orlaivio tipą, jo įrangą, skrydžio įgulos narių skaičių.

III. PAIEŠKOS IR GELBĖJIMO DARBŲ ORLAIVIAIS VYKDYMAS

17. AGKC palaiko radijo ryšį su paieškos ir gelbėjimo darbus vykdančiais (-iomis) orlaivio (-ių) skrydžio (-ių) įgula (-omis) ir perduoda jai (joms) papildomą informaciją apie:

17.1. orlaivio ar laivo avarijos ar nelaimės vietą;

17.2. skridimo kursą ir nuotolį iki avarijos ar nelaimės vietos.

18. Paieškos ir gelbėjimo orlaivių skrydžiai vykdomi vizualiai.

19. Paieškos ir gelbėjimo darbus vykdančio orlaivio skrydžio įgula, suradusi avarijos ar nelaimės vietą, įvertina situaciją ir nustato:

19.1. tiksliai avarijos ar nelaimės vietos koordinatas;

19.2. avarijos ar nelaimės ištikto objekto būklę;

19.3. gaisro padarinius arba jo tikimybę;

19.4. galimybę nutūpti aikštelėje, pasirinktoje iš oro;

19.5. kokios pagalbos reikia nukentėjusiesiems;

19.6. antžeminėms tarnyboms nurodo kelius, kuriais galima privažiuoti prie avarijos ištikto orlaivio;

19.7. ryšio su kitomis gelbėjimo pajėgomis galimybę;

19.8. ar avarijos vietoje yra (gali būti) užteršta aplinka.

20. Apie paieškos ir gelbėjimo darbų eigą orlaivio skrydžio įgula informuoja AGKC ir gauna iš jo papildomus nurodymus.

21. Jeigu avarijos ar nelaimės vietoje yra nukentėjusiųjų, o kitos gelbėjimo pajėgos dar neatvykusios, orlaivis nutupia į aikštelę, pasirinktą iš oro, skrydžio įgula suteikia pirmąją medicinos pagalbą nukentėjusiesiems. Jeigu tinkamos tūpti aikštelės nėra, orlaivio įgulos vadas priima sprendimą atlikti gelbėjimo darbus iš kybančio ore sraigtasparnio, naudojant gelbėjimo įrangą.

22. Jeigu nėra galimybių užmegzti ryšio su nukentėjusiais, esančiais avarijos ar nelaimės vietoje, ir negalima nutūpti, nukentėjusieji ryšiui su orlaivio skrydžio įgula naudoja paieškai ir gelbėjimui skirtus specialius signalus.

23. Vykdydama gelbėjimo darbus, orlaivio (-ių) skrydžio (-ių) įgula (-os) palaiko ryšį su gelbėjimo darbų vadovu vadavietėje arba KOP vado įgaliotu karininku, kuris vadovauja visiems orlaivių skrydžiams ir juos koordinuoja.

24. Jeigu užsitęsus paieškos ir gelbėjimo darbams orlaiviui reikia pasipildyti degalų, AGKC nurodo įgulai artimiausią nuo nelaimės vietos oro uostą. Įmonės, tiekiančios oro uoste degalus orlaiviams, privalo nedelsdamos pripildyti paieškos ir gelbėjimo orlaivių kuro talpyklas skrydžius vykdančios institucijos lėšomis.

25. Prireikus apriboti arba uždrausti kitus skrydžius avarijos ar nelaimės rajone, AGKC nustatytą tvarką praneša orlaivių skrydžių įguloms NOTAM (*Notice to airman* – skelbimas lakūnams), perspėdamas apie apribojimus arba draudimus avarijos ar nelaimės rajone (koordinates, laiką, aukštį).

26. Pasibaigus paieškos ir gelbėjimo darbams, orlaivio įgulos vadas arba paieškos ir gelbėjimo orlaivių grupės vadas atsiskaito už atliktą darbą. Ataskaita siunčiama valstybės įmonės „Oro navigacija“ vadovui ir institucijai, kurios orlaiviai buvo panaudoti paieškos ir gelbėjimo darbams.

Priedo pakeitimai:

Nr. [521](#), 2006-06-01, Žin., 2006, Nr. 63-2311 (2006-06-06), i. k. 1061100NUTA00000521

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [521](#), 2006-06-01, Žin., 2006, Nr. 63-2311 (2006-06-06), i. k. 1061100NUTA00000521

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. balandžio 13 d. nutarimo Nr. 417 "Dėl Paieškos ir gelbėjimo darbų vykdymo orlaiviais taisyklių patvirtinimo" pakeitimo